

Х.НУРМАТОВ, Н.НОРХҮЧАЕВ

МУСИҚЙ

КИТОБИ ДАРСӢ БАРОИ ДОНИШОМӮЗОНИ СИНФИ
З-УМИ МАКТАБҲОИ ТАЪЛИМИ МИЁНАИ УМУМӢ

Нашри шашуми мукаммалгардида

Вазорати таълими халқи Республикаи Ӯзбекистон
ба нашр тавсия намудааст

Хонаи эҷодии табъу нашри ба номи Ғафур Ғулом
Тошканд – 2019

УЎК 78 (075)
КБК 85.31ya71
Н 87

Муқарризон:

Р. Абдуллоев – раиси Иттиҳоди оҳангсозони Ўзбекистон, Арбоби шоистани санъати Ўзбекистон, оҳангсоз;

Б. Максумова – омӯзгори фанни маданияти мусиқии мактаби таълими миёнаи рақами 17-уми ноҳияи Юнусободи шаҳри Тошканд;

Ш. Ҳакимова – омӯзгори фанни маданияти мусиқии мактаби таълими миёнаи рақами 281-уми ноҳияи Чилонзори шаҳри Тошканд.

– Дар ичрои устодатон гӯш кунед!

– Бо ёрии устодатон сароед!

– Ачоми дарс

**Аз ҳисоби маблағҳои Бунёди мақсадноки китоби
Республика чоп шудааст**

[Нурматов Ҳ], Норхӯчаев Н.

Мусиқӣ: китоби дарсӣ барои донишмӯзони синфҳои 3-уми мактабҳои таълими миёнаи умумӣ. Нашри 6-уми такмилёфта. Мутарҷим Ҷ. Эшонқулов Т.: Хонаи эҷодии табъу нашри ба номи Фафур Ғулом. 2019, – 108 саҳифа.

УЎК 78 (075)
КБК 85.31ya71

© [Ҳ.Нурматов], Н.Норхӯчаев.

© Хонаи эҷодии табъу нашри ба номи Ф.Ғулом,
соли 2019

ISBN 978-9943-5550-6-8

МУҚАДДИМА

Донишомӯзи азиз! Китоби «Мусиқӣ»-е, ки дар даст до-ред, чун дигар китобҳои дарсӣ бо шарофати Истиқлол рӯйи чопро дида, ба неъмати Истиқлол мубадддал ёфт.

Барои шумоён ҳар як китоби дарсӣ ва адабиёти таълимӣ мувофиқи мавқеаш азиз аст. Чунки онҳо дониш ва тафаккуратонро ташаккул медиҳанд, ба сӯйи истиқбол равона месозанд.

Мусиқӣ инсонро ба дунёи савту оҳангҳои ғароиб даъват месозад, эҳсосоташро нозук, дидашро сайқал медиҳад, барои дӯст доштани зебогӣ ёд медиҳад.

Шумо дар синфи 3-юм баробари бодиққат шунидани оҳангҳои мусиқӣ малакаи дилангез ва хушоҳанг ичро кардани сурудҳоро ёд мегиред, бо эҷодиёти оҳангсозони нав шинос мешавед, маҳорати мусиқиатонро боз ҳам бой мегардонед.

Сурудҳое, ки дар давоми сол месароед, шуморо дар рӯҳи садоқатмандӣ нисбати Модар-Ватан тарбия мена-мояд, мавзӯъҳои бачагии хушбахтро тараннум мекунад. Аз ҳамин сабаб мазмуни оҳанг ва сурудҳоро чуқуртар дарк намоед, ягонагии сухан ва оҳангро дарк кунед, ба малакаи бо тарзи ифоданок ва хушоҳанг ичро кардану пухта аз бар намудани он муваффақ гардед.

Мусиқӣ ва суруду тарона ба дилатон ҳузур, ба қалбатон шодию сурур бахшида, дар хондан ва фаъо-лиятон ба Шумо мудом ҳамроҳ гардад.

Муаллифон

ЧОРЯКИ ЯКУМ ҚОИДАХОИ СУРУДХОНӢ

1. Ҳангоми сурудхонӣ, қомататонро рост ва озод нигоҳ доред.
2. Ҳангоми сурудхонӣ, бо як маром нафас гиред, кифтҳоятонро набардоред. Нафасро сарфа карда, ба охири чумла нигоҳ намуда, ба як меъёр расонед.
3. Бандҳои овозҳои садоноки сурудро дароз карда, бандҳои овозҳои ҳамсадоро бошад, тез ва бурро талаффуз кунед.
4. Овозҳоятонро барои сабук ва форам баромадан, сурудҳоро бошад, барои ифоданок хондан ҳаракат кунед.
5. Ҳар як сурудро чуқур ва дарк карда сароиданро одат кунед.
6. Ҳангоми хор шуда сароидан ба овози бисёриҳо гӯш андозед ва барои чудо шуда намондани овозатон эътибор диҳед.
7. Ба ҳаракатҳои дастони омӯзгор бодиққат нигоҳ кунед ва барои аниқ ичро кардани тамоми ишораҳо одат намоед.
8. Овозатон бахту боигариатон буданашро фаромӯш нақунед. Онро доимо чун гавҳараки ҷашнатон нигоҳ доред ва эҳтиёт намоед. Бо овози солиму ҷарангосӣ гуфтани сухани хуб ҳам, суруд ҳам роҳати дил буданашро фаромӯш нақунед.

ГИМНИ ДАВЛАТИИ РЕСПУБЛИКАИ ЎЗБЕКИСТОН

Шеъри Абдулло Орипов
Оҳанги Мутал (Мутаваккил) Бурҳонов

Бо тантана

The musical score consists of five staves of music in common time (indicated by 'C') and G major (indicated by a sharp symbol). The vocal line starts with a dotted half note followed by a quarter note. The lyrics are written below each staff, corresponding to the musical notes. The first staff includes the line '1. Сер- қу- ёш, хур'. The second staff continues with 'ўл- кам, эл- га бахт, на-'. The third staff begins with 'жот, Сен ӯ- зинг дўст- лар- га'. The fourth staff starts with 'йўл - дош, меҳ- ри- бон! Мех- ри-'. The fifth staff concludes with 'бон! Яш - на- гай то а - бад ил- му фан, и - жод, Шух - ра - тинг пор - ла-'. Measure numbers 1, 2, 3, and 4 are placed above the first, second, third, and fourth staves respectively.

син то - ки бор жа- хон!
 Ол- тин бу во- дий - лар —
 жон ўз- бе- кис- тон, Аж - дод-
 лар мар - до - на ру - хи сен - га ёр! У - луғ
 халқ куд- ра- ти жүш ур- ган за - мон, О- лам-
 ни маҳ - ли - ё ай - ла - ган ди- ёр! Бағ - ри
 ган ди- ёр.

1. Серқуёш, ҳур ўлкам, элга баҳт, нажот,
Сен ўзинг дўстларга йўлдош, меҳрибон!
Яшнагай то абад илму фан, ижод,
Шуҳратинг порласин токи бор жаҳон!

Нақарот:

Олтин бу водийлар – жон Ўзбекистон,
Аждодлар мардона руҳи сенга ёр!
Улуғ халқ қудрати жўш урган замон,
Оlamни маҳлиё айлаган диёр!

2. Бағри кенг ўзбекнинг ўчмас иймони,
Эркин, ёш авлодлар сенга зўр қанот!
Истиқпол машъали, тинчлик посбони,
Хақсевар, она юрт, мангу бўл обод!

Нақарот:

Олтин бу водийлар – жон Ўзбекистон,
Аждодлар мардона руҳи сенга ёр!
Улуғ халқ қудрати жўш урган замон,
Оlamни маҳлиё айлаган диёр!

ТАВАҚҚУФХО

ТАВАҚҚУФ (ПАУЗА)-И ПУРРА

Агар дар ягон чойи суруд ё оҳанг бозистодани овозҳо ё ки нафас росткунӣ зарур бошад, аз таваққуф (аз аломатҳои таваққуфҳо) истифода бурда мешавад.

Чуноне ки ба мондани ҳархела будани, кашидашавии нотаҳо, таваққуфҳо низ кашидашавии ҳархела доранд.

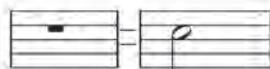
Таваққуфи пурра ба нотаи пурра дар ҳолати баробар буданаш, ин тавр навишта мешавад:

ТАВАҚҚУФИ НИСФӢ

Таваққуфи нисфӣ ба нотаи нисфӣ баробар аст.

Таваққуфи нисфӣ ин тавр навишта мешавад:

Машқи зеринро ба таваққуфи нисфӣ риоя карда месароем:

СЕБҲОИ НАҚШ

(Нақш олмалар)

Шеъри Р. Толиб

Оҳанги Н. Норхӯчаев

Шодон

Ол-ма-лар, нақш ол-ма-лар, Тоб-ла-на-ди қу- ёш - да.

Ол- ма- лар, нақш ол - ма-лар, Кўз о- ла-ди қа -раш - да.

Ол -ма-лар, нақш ол-ма-лар, Ол -ма-лар, нақш ол- ма- лар,

Ю-зи-да нур ўр-ма-лар. Ол- ма-лар, нақш ол- ма-лар,

Пи-ё-ла-дай йи-рик дир. Ол- ма-лар, нақш ол-ма-лар,

Мех-на-тим-га кў- рик - дир. Ол- ма- лар,нақш ол-ма-лар,

Ол-ма- лар, нақш ол-ма-лар, Ю-зи-да нур ўр-ма- лар

Ол- ма-лар, нақш ол-ма-лар, Ю-зи-да нур ўр-ма-лар.

МАКТАБИ МО

Шеъри Н. Розик
Мұтадил

Оханги А. Меликов

3

Эй мак - та- би маҳ - бу- би мо, О-

зо - да - ву - мат лу- би мо, Эй

1.

2.

лу- би мо, Хо - ло зи таъ - тил

о- ма- дем, Аз нав ба таҳ - сил

1.

2.

о - ма- дем, Хо - о - ма - дем.

Мо дар деҳи хуррам будем,
Бо дўстон ҳамдам будем,
Бо чўраҳо дар кўҳу дашт,
Кардем агарчи сайругашт.

Ту дар хаёли мо будӣ,
Зебову дилоро будӣ,
Оғӯши худ бар мо кушо,
Дорем хеле тӯҳфаҳо.

БА ХОТИР ОВАРЕД

Агар порчаҳои зерини оҳангро бо номҳои нота сароида бинед, суруди худатон омӯхтаро фаҳмида мегиред.

Бо тезии миёна

Musical notation for 'Bo tezii miёna' in 2/4 time. The key signature is one sharp (F#). The melody consists of eighth and sixteenth notes, with some grace notes indicated by small vertical strokes above the main notes.

Саросема нашуда

Musical notation for 'Саросема нашуда' in common time. The key signature is one sharp (F#). The melody consists of eighth and sixteenth notes, with some grace notes indicated by small vertical strokes above the main notes.

Continuation of musical notation for 'Саросема нашуда'. The key signature is one sharp (F#). The melody continues with eighth and sixteenth notes, maintaining the same rhythmic pattern as the previous measure.

Continuation of musical notation for 'Саросема нашуда'. The key signature is one sharp (F#). The melody concludes with eighth and sixteenth notes, ending with a fermata over the last note.

ТАВАҚҚУФ (ПАУЗА)-И ЧОРЯК ВА НИМЧОРЯК

Шумо дар мавзӯи таваққуфҳо, бо нотаҳои пурра ва ниссфӣ шинос шуда будед. Таваққуфи чоряк низ ба мисли нотаи чоряк ба кашидашавӣ ва андозаи худ соҳиб аст.

Таваққуфи чоряк дар ҳолате, ки ба нотаи чоряк баробар аст, ин тавр навишта мешавад:

як, ду, як, ду, як, ду.

Таваққуфи нимчоряк ба нотаи нимчоряк баробар аст.

Таваққуфи нимчоряк ин тавр навишта мешавад:

Чақ- қон, чақ - қон са - ро- ем.

Шодон

Чақ- қон, чақ - қон са - ро- ем.

Дар асари мусиқій таваққуфхо гуногун шуданшро донистед. Оҳанги мазкурро шунавед, ба таваққуфи чоряки он мунтазам дар аввали зарба (такт) омаданаш эътибор дихед:

ФИРҰЗА

Оҳанги Ғуломчон Рұзибоев

Сабук

ВАТАН

Шеъри Озармехр

Оҳанги Н. Норхӯчаев

Мұтадил

Мұтадил

Мәх-ри Ва-тан қув- ват ҳаст, Рах-ба- ла-ди ваҳ- дат-
аст, Ган- чи- на- и дав - лат аст,
Чав-ҳа-ри пур-ҳик-ма- там, Маш-ъа-ла-и мил- ла - там.
А --- Машъ а-ла-и мил- ла - там.

1. Хоки Ватан, эй ҷавон,
Мол ба ҷашмат чу нон,
Пок бидор чун забон,
Чунки Ватан – Модар аст,
Ҳамчу падар ҳоҷар аст.
2. Мехри Ватан қувват аст,
Раҳбалади ваҳдат аст,
Ганчинаи давлат аст,
Ҷавҳари пирҳикматам.
Машъалаи миллатам.
3. Ҳарҷӣ ба ҳифзи Ватан.
Бахшӣ ба он ҷону тан,
Зарраи хокаш ба ман
Гавҳари ҷашмонам аст,
Шӯълаи имонам аст.
4. Вориси даврони ту,
Соҳиби ирфони ту,
Ҷони ману ҷони ту,
Ҷону ҷаҳони Ватан,
Рамзу нишони Ватан...

Рустам Абдуллоев (1947)

Рустам Абдуллоев, ки дар шаҳри Ҳевай Ҳоразми кӯҳан дида ба дунё кушодааст, барои равнақи санъати мусиқии республикаамон ҳиссаи муносаби худро гузашта меояд.

Операҳои «Шодимулк», «Садоқат», «Хива», балети «Таъзим ба Офтоб», 5 консерт барои фортепиано ва оркестри симфонӣ, бисёр таронаву романсҳо як қисми маҳсули эҷодиёти оҳангсоз мебошад. Ӯ аз соли 1995 инчониб радиси иттифоқи Оҳангсозони Ӯзбекистон мебошад.

Бисёр асарҳое, ки Рустам Абдуллоев таълиф намудааст, дар кишварҳои хориҷ Германия, Англия, Голландия, Миср ичро гардида, хотири дӯстдорони мусиқиро хушнуд кардааст. Таронаҳои рангоронги эҷодкор, аз қабили «Лолаҳои истиқлолем», «Суруди дӯстӣ», «Бачаҳои хандончашм», «Бадиёрам имрӯз ид», «Суруди шодӣ», «Суруди Наврӯз» барин аз 50 зиёд сурудҳои рангоронгаш аз тарафи донишомӯзони ҷавон бо меҳру муҳаббат сароида мешаванд. Оҳангсоз Рустам Абдуллоев ният дорад, ки барои бачагон бисёр сурудҳои зебо таълиф намояд.

БАРРАЧА (ҚҰЗИЧОҚ)

Шеъри Й. Сулаймон

Оҳанги Р. Абдуллоев

Тези миёна

Бар-ра пе-чак, Са- ра пе-чак. Тे-риб кел-дик

Юр- май дик-дик. Ки-сир, ки -сир, ки -сир, ки- сир.

Би-сир, би-сир, би -сир, би-сир. У-ни чай- на,

Ба, құ- зи- чоқ, У- ни чай-

на, Ma, құ - зи- чоқ.

1. Барра печак,
Сара печак.
Териб келдик
Юрмай дик-дик.
Кисир-кисир,
Бисир-бисир.
Уни чайна,
Ба, құзичноқ.
Уни чайна,
Ма, құзичноқ.

2. Мен ва Зайнаб,
Хар кун күплаб,
Хар хил үтлар
Териб деймиз:
Эгил, эгил,
Егил, егил,
Бұлгин семиз,
Ба, құзичноқ.
Бұлгин семиз,
Ма, құзичноқ.

ҲАРАКАТҲОИ ДИРИЖЁРӢ

Ҳангоми бо чамоа суруд ичро кардан, ҳамадар як вақт барои бо ҳам ва як хел сароидан, дирижёр роҳбарӣ мекунад. Дирижёр ичрои асарро бо ҳаракатҳои даст идора менамояд.

Шумоён хуб медонед, ки асарҳои мусиқӣ бо андозаҳои гуногун мешаванд. Аз ҳамин сабаб ҳаракатҳои дирижёри ҳам мувофиқи андоза ҳар хел мешавад. Дониш ва малакаҳоямонро оиди дирижёри мустаҳкам мекунем.

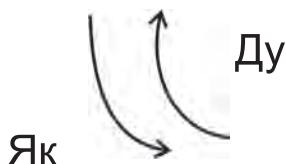
Андозаи ду ҷоряӣ

Ҳангоми ба андозаи ду ҷоряӣ дирижёри кардан, аввал дастонамон ба паст, баъд ба боло ҳаракат мекунанд.

Ҳангоми дар ҳиссаи аввали пурӯвват, дастонамон ба паст ҳаракат мекунанд:

Дар ҳиссаи дуюми бекувват бошад, дастонамонро ба боло мебардорем:

Акнун ба суруди андозааш $\frac{2}{4}$ дирижёри карда, месароем:

КУРТААМ (КҮЙЛАГИМ)

Шеъри П. Мұғанов

Оҳанги Д. Зокиров

Тези миёна

Ян- ги күй-лак тик-ди- лар а- я- жо- ним бай-рам -да.

Се-вин- чим- га сиғ- ма- йин раҳ-мат де- дим

а- ям- га, Күй- ла- гим, хо күй- ла- гим,

кий-сам ке- лар ўй- на- гим.

БОРОНАК

Шеъри Ҙ. Ҳошимӣ

Оҳанги Қ. Яҳёев

Тези миёна

Чак чак бо-рон ме -бо-рад, Мо -ро шо-дон ме-до-рад.

О-би бо-рон ро-ҳат-бахш, Сав-ти бо-рон ме-фо-рад.

Чак чак, чак - чак, чак- чак, чак чак-чак, чак-чак-чак,

чак-чак,чак-чак,чак - чак, Чак-чак,чак-чак чак-чак чак

чак-чак,чак-чак-чак, чак-чак-чак чак - чак чак

Тоза шӯяд гулҳоро,

Боғу дашту саҳроро.

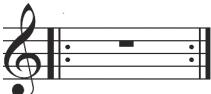
Борон равшан гардонад,

Табъу дилҳои моро,

Чак-чак, чак-чак, чак-чак, чак,

Чак-чак, чак-чак, чак-чак, чак.

ХУДАТОН ЁБЕД

- Нотаи нисфī ба чанд нотаи чорякī баробар аст?
 - Нотаи чорякī чī тавр шумурда мешавад?
 - Чанд нотаи ҳаштякī ба чанд нотаи чорякī баробар аст? Чандтояш ба нотаи нисфī баробар мебошад?
- — Ин чī гуна таваққуф аст? Он чī тавр шумурда мешавад?
- — Дарозии нотаи ба ин таваққуф баробарро гүед
- Номи ин аломат чист? Вазифааш чī?

ЧАМОЛАК АЗ ГУЛИ ЛОЛА (ГУЛ ЛОЛАДАН ЧАМАЛАК)

Шеъри Қ. Ота

Шұх

Оҳанги Н. Норхұчаев

Musical notation for the song "Чамолак" in G major, 6/8 time. The notes are: Rang - lar - ga bой | ka - ma - лак

Гул -ло - ла - дан жа-ма-лак

МАШҚ МЕСАРОЕМ

Ҳангоми суруд хондан калимаҳоро фахмо ва равон талаффуз кардан муҳим мебошад.

Калима ва оҳанг якчоя мұчассам гардида, ба шунаванда рафта расиданаш лозим.

Бо күмаки машқи зерин барои равнақи талаффуз ҳаракат мекунем:

Чон - нок, чон - нок саро ед,
А - ник бур - ро са-ро ед,
Қа - фо на - мон да ас-ло,
Бо - ҳам як - чо са ро-ед.

САВОЛҲО ОИД БА ҶАМЪБАСТИ ЧОРЯК

1. Гимни давлатии Республикаи Ӯзбекистонро чӣ тавр шунавидан лозим?
2. Мусиқии таронаи «Ватан»-ро кӣ таълиф намудааст? Мазмуни онро нақл қунед?
3. Дар ин чоряк қадом асарҳои мусиқиро шунидед? Бо қадом оҳангсоз шинос шудед?
4. Қадом оҳангсиро медонед?
5. Шумо ба асари чанд андозагӣ дирижёрий карда метавонед?
6. Таваққуфи чоряк то чанд шумурда мешавад? Таваққуфи нимчоряк-чӣ? Ба ин таваққуфҳо (фосилаҳо) қадом нотаҳо баробар мешавад?
7. Қадом воситаҳои ифодаи мусиқиро омӯхтед? Воситаҳои ифода дар мусиқӣ барои чӣ заруранд?
8. Ба асари ду чоряка чӣ тавр дирижёрий карда мешавад? Ба асари се чоряка-чӣ?
9. Ба шумо чӣ гуна суруд ва оҳангҳо маъқул аст?

ЧОРЯКИ ДУЮМ

ДАСТА (АНСАМБЛ)-И САРОЯНДАГОН

Ду ва ё аз он зиёда гурӯҳи иҷроқунандагонро «даста» (ансамбл) меноманд.

Гурӯҳи сароянданагонро «даста (ансамбл)-и сароянданагон» меноманд.

ЧОНОН

Оҳанги М. Мирзоев

Сабук

The musical score consists of five staves of music in 2/4 time. Each staff begins with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The music features various rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and includes several measure repeat signs (double vertical bars with dots) indicating that each staff contains two measures of music. The notation is typical of classical or folk music scores.

ОЛТИН ПАХТАМ – ОППОГИМ (ТИЛЛОИ САФЕД)

Шеъри П. Мӯъмин

Оҳанги Н. Норхӯчаев

Шодон

Ол - тин пах- там, бе- гу-бо- рим – оп- по -
ғим,
Ху-зур - жо- ним, мо-миқ-қи- нам –
юм- шо- ғим,
Чи-ро- ғи- дан
нур та-рал- ган чи-ро- ғим,
Ча-ман бўл - ди гул - ла - ринг-дан ҳар ё- ғим.

2. Пайкалларда термиласан йўлимга,
Оқ қушимсан, қўндираман қўлимга,
Ҳосилингдан шодлик тўлар кўнглимга,
Чаноқларда қайнаб турган булоғим.

ДАСТА (АНСАМБЛ)-И НАВОЗАНДАГОН

Гурӯҳи навозандагоне, ки асарҳои мусиқиро якчоя бо як мақом ичро мекунанд, «Гурӯҳи навозандагон» номида мешаванд. Дастаи навозандагон аз асбобҳои гуногун барпо карда мешавад. Дар он чунин асбобҳои мусиқӣ ба мисли рубоб, дутор, най, ғичҷак, чанг, танбӯр, доира низ буда наш мумкин.

Ҳамчунин даста метавонад аз асбобҳои якхела низ барпо карда шавад. Масалан: дастаи рубобчиён, дуторнавозон, чангнавозон, доирачиён ва монанди инҳо.

УФОРИ З (РАҚСИ ДУХТАРОН)

Оқанги халқы

Шұх

The musical score consists of eight staves of music for a single instrument. The key signature is one flat (B-flat). The time signature is 6/8. The music is divided into measures by vertical bar lines. The notes include eighth and sixteenth notes, with some notes having stems pointing up and others down. Measure 1 starts with a dotted eighth note followed by a sixteenth note. Measures 2-4 show a pattern of eighth and sixteenth notes. Measures 5-8 introduce more complex patterns, including eighth-note pairs and sixteenth-note groups. Measures 9-12 continue the rhythmic patterns established earlier.

ИҚБОЛАТРО САРОЯМ, ВАТАН

ЎЗБЕКИСТОН КЕМАСИ

Шеъри Ё. Мирзо
Шодон

Оҳанги И. Ҳамроев

The musical score consists of four staves of music in 2/4 time with a key signature of one flat. The lyrics are written below each staff. The first staff starts with a rest followed by a melodic line. The second staff begins with a single note. The third staff starts with a single note. The fourth staff begins with a single note. The lyrics are:

Фун- ча-дир ор- зу- ла- рим, бир кун гул-дай
о- чи- лар. Йўл- ла- рим- га, юл- дуз-лар дас- та гул-дай
со- чи- лар, со- чи- лар (о). Со- чи- лар (о),
дас- та гул - дай со- чи- лар.
1.2.
3.

со- чи- лар со- чи- лар

1. Фунчадир орзуларим,
Бир кун гулдай очилар.
Йўлларимга юлдузлар
Даста гулдай сочилар.

2. Менинг орзуим нима?
Яширмайман, айтаман:
Ясасам учар кема...
Ойга бориб қайтаман.

3. Кашфиётчи эгаси
Ракетага қўяр ном.
Ўзбекистон кемаси –
Жаҳонга айтар салом!

МУАЛЛИМ

Шеъри М. Мирзоев Оҳанги Н. Бобокалонова

Хушҳолона

The musical score consists of six staves of music in 3/4 time with a treble clef. The lyrics are written below each staff in both Russian and Uzbek. The music features various note values including eighth and sixteenth notes, with some notes connected by beams. The lyrics describe a journey or a series of events, mentioning names like Nomituba, Virdi, Zihir, Xar, Farid, Dunay, Betu, Nadorad, Xech, Raneg, Ruzgor, Rahim, Omuz, and Xastati.

Но - ми ту бо - шад, Вир-ди за - бон-
xo, Зи ту ги-рад илм,
Хар, фар-ди дун- ё. Бе ту на -до-
рад, Xеч ран - ге рӯз - гор.
Рах- о - мӯ- зи мо...
Хас - ти о- мӯз - гор.

2. Илму адабро
Аз ту андӯзем.
Одамгариро
Аз ту омӯзем.

Бе ту надорад
Нуре дабистон.
Номи ту бошад
Баробари чон.

Аз порчаҳои оҳанги зерин андозаи нотаро ёбед:

1)

The musical score consists of three staves of music. Each staff begins with a G clef, followed by a vertical bar line, and then a quarter note time signature. The first staff contains eight measures of eighth-note patterns. The second staff contains six measures of eighth-note patterns, ending with a double bar line. The third staff contains ten measures of eighth-note patterns, ending with a double bar line.

2)

The musical score consists of three staves of music. Each staff begins with a G clef, followed by a vertical bar line, and then a quarter note time signature. The first staff contains eight measures of eighth-note patterns, some with stems pointing up and some down. The second staff contains six measures of eighth-note patterns, some with stems pointing up and some down. The third staff contains five measures of eighth-note patterns, some with stems pointing up and some down, ending with a double bar line.

ФАРҲОД АЛИМОВ (1947 – 2014)

Оҳангоз Фарҳод Алимов, ки бо таронаҳои худ, аз қабили «Биз истиқпол эгалари», «Она тилим ўзбек тилим», «Аҳиллик-дўстлик», «Чаққон бола», «Оппоқ қандим» аз қалби бачагон чой гирифтааст, дар Тошканд таваллуд шуда, ба воя расидааст. Эҳтиёчи калон ба мусиқӣ ўро аз хурдӣ, сараввал барои омӯзиши сирру асrorи ғижжак, баъд бошад, барои аз бар кардани taxassusi оҳангозӣ даъват соҳт.

Имрӯзҳо эҷодкори серқирра бисёр асарҳои мусиқӣ навиштааст, барои хор ва яккахонҳо бисёр таронаҳо таълиф намудааст. Асарҳои рангоранги ў барои оркестри симфонӣ, оркестри асбобҳои мусиқии мардумӣ аз мавҷҳои радио мунтазам садо медиҳанд.

ҚАНДИ САФЕДАМ

Шеъри П. Мұғанов

Оҳанги Ф. Алимов

Хазломез

Чой - га сол-сам те- риб – те-риб, Сен ке - та-сан
 тез - да э-риб. Чой - га сол -сам те- риб –те-риб,
 Сен ке- та-сан тез да э-риб. Оп- поқ қан-
 дим, Юм- шоқ қан- дим.

1. Чойга солсам
Териб-териб,
Сен кетасан
Тезда эриб.
Оппоқ қандим,
Юмшоқ қандим.
2. Кир құл билан
Ушламайман.
Увол қилиб
Ташламайман.

- Оппоқ қандим,
Юмшоқ қандим.
- Ширин бұлар
Ичган чойим.
Ҳамма сендан
Хурсанд доим.
- Оппоқ қандим,
Юмшоқ қандим.

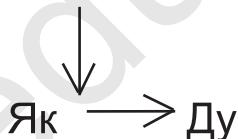
Андозаи се чорякӣ

Дар асарҳои мусиқӣ ба ғайр аз андозаи ду чорякӣ, андозаи се чорякӣ ҳам вуҷуд дорад. Оҳангҳое, ки дар ин андоза таълиф ёфтаанд, бисёр вақт барои ба рақс афтодан моилий пайдо мекунонанд. Ба он рақси валс мисол шуда метавонад.

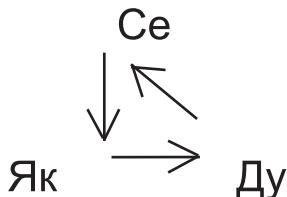
Ба андозаи се чорякӣ дирижёри карданро омӯзед. Дар ҳиссаи аввали пуркуват даст ба паст меафтад:

Дар ҳиссаи дуюми бекувват дастро ба тарафи рост ҳаракат мекунонем:

Дар ҳиссаи сеюм бошад, дастамонро ба боло мебардорем:

Акнун ана ин сурудро сароида, бо дasti ростамон ба андозаи се чорякӣ дирижёри мекунем:

АСБОБҲОИ МУСИҚИИ МИЛЛИАМОН

ИН АСБОБҲО ЧӢ ТАВР НАВОХТА МЕШАВАНД?

ОРЗУХОИ СОЛИ НАВ (ЯНГИ ЙИЛ ТИЛАКЛАРИ)

Шеъри П. Мӯъмин

Оҳанги Я. Шварс

Шодон

1. Ян - ги йил-да ян - ги хил-да ю-рак-лар-нинг о-во-

зи. Қай-наб чи-қар яй- раб чи-қар Ти-лак-лар-

нинг энг со-зи Қай-наб чи-қар яй- раб чи-

қар Ти-лак-лар -нинг энг со - зи

2. Янги йилга яхшиларни
Табриклаймиз, қувнаймиз.
Дангасалик, хафаликни
Кўнгиллардан қувлаймиз.

ОФТОБАКИ ЗАРРИНРҮ

Шеъри Н. Розиқ

Оҳанги Ҷ. Рустамова

Хушхолона

Оф - то - ба - ки зар - рин - мӯ, Оф - то - ба - ки
зар - рин - рӯ. Ку - чо раф - ту ку - чо шуд?
Ча - ро пин - ҳон зи мо шуд?

2. Ё чомай ў тунук?

Ё ки тарсид аз хунук?

Села, села зи ҳар сӯ,

Абрҳо омад ҷойи ў.

Нақарот:

Офтобаки зарринму,

Офтобаки зарринрӯ.

Кучо рафту кучо шуд?

Чаро пинҳон зи мо шуд?

3. Пўстинҳошон афшонданд,

Барфи бисёр боронданд.

Ҳавзу ҷўйбор ях бубаст,

Шохи бед қариб шикаст.

Нақарот

БАРФ (ҚОР)

Шеъри Зулфия

Оҳанги Ш. Ёрматов

Тез

Ол- ча гу - ли бар- ги - дай. Ӯй- наб у- чиб
ё - фар қор. А- жаб қор -га қа-рай-ман,
Кў- зим- га яш- нар ба- ҳор. А - жаб қор- га
қа -рай -ман, Кў-зим-да яш - нар ба - ҳор.

2. Дарахтларнинг шохидаги
Кор яшнайди худди гул.
Кия тепаликларнинг
Яхида ялтирасада ул.
3. Чана тортган болалар
Телпагида паға қор.
Қийқириб ӯйнашади,
Шодлигига бор баҳор.

САВОЛҲО ОИД БА ҶАМЪБАСТИ ЧОРЯК

1. Кадом намудҳои даста (ансамбл)-ро медонед?
2. Дастаи сарояндагон чӣ гуна мешавад?
3. Дастаи навозандагон чӣ гуна мешудааст?
4. Муаллифи суруди «Оппоқ қандим» кист?
5. Муаллифи суруди «Олтин пахтам-оппоғим»-ро гуфта диҳед?
6. Дар ин чоряк бо кадом оҳангсозон шинос шудед? Кадом суруди онҳоро аз бар намудед?
7. Дар ин чоряк ба шумо кадом сурудҳо ва оҳангҳо бештар маъқул шуд?

ЧОРЯКИ СЕЮМ

МУХОФИЗОНИ ОЯНДАИ ВАТАН

МАРШ

Оҳанги Ч. Бизе

Бо суръати маршона

СУРУДИ АСКАРИ ҖАВОН (ЁШ АСКАРЛАР ҚҰШИФИ)

Шеъри С. Барноев

Оҳанги С. Ҷалил

Бо суръати маршона

Биз- лар бо- тир ёш жанг-чи, Си- нов-лар-да чи- ник- қан.

Си- нов- лар- да чи- ник- қан. У- чув- чи- миз

ҳам танк-чи Машқ-лар-да fo - либ чиқ-қан.

Ол- ға – бу биз- нинг ши-ор, Саф- да ту- ра-

миз а- дл. Ти- зи- либ тур- на - қа- тор,

Ка- дам таш- лай- миз да- дил.

1. Бизлар ботир ёш жангчи
Синовларда чиниққан.
Учувчимиз ҳам танкчи
Машқларда ғолиб чиққан.

Нақарот:

Олға – бу бизнинг шиор,
Сафда турамиз адл.
Тизилиб турнақатор,
Қадам ташлаймиз дадил.

2. Дұстга фидо жонимиз,
Очиқ дастурхонимиз.
Ұзимиздай мустаҳкам
Эътиқод, иймонимиз.

Нақарот

3. Тобланамиз ёзу қиши,
Күриб қўйинг, меҳмонлар,
Ҳар биримиз Алпомиш,
Биз бўлажак посбонлар.

Нақарот

ШУНАВЕД ВА ЁБЕД

Порчаҳои оҳангҳои зерин аз кадом сурудҳо гирифта шудаанд? Номҳои онҳоро гӯед ва бо нота сароед.

Чоннок

Шодон

Акнун бигӯед, ки оҳанги сурудҳои мазкурро кадом оҳангозон эҷод намудаанд?

Номи шоироне, ки шеърҳои онҳоро эҷод кардаанд, магар дар хотиратон ҳаст? Аз ин сурудҳои додашуда кадомашон ба Шумо бештар маъқул шуданд? Барои чӣ?

ВОСИТАХОИ ИФОДАИ МУСИҚӢ

Мусиқӣ як навъи санъат мебошад. Он бо ёрии дароз кашидашавӣ ва баландии гуногуни овозҳо образ (симо) меофарад. Асоси мусиқиро оҳанг ташкил дода, **андоза, усул, суръат** ва **аломатҳои динамикий**, воситаи ифодаи мусиқӣ ба ҳисоб меравад.

Алоқамандии байниҳамдигарии овозҳои мусиқиро **оҳанг** меноманд.

Дар такт бо як маром ҷойи худро иваз карда истодани ҳиссаҳои пурӯзвват ва камқувватро, **андоза** меноманд.

Ба як маром омадани қисмҳои пурӯзвват ва камқувватии овозҳои мусиқиро, **усул** меноманд.

Бо тартиби муайян алоқаманд будани овозҳои мусиқиро, **парда** меноманд.

Тезии оҳангро, **суръат** меноманд.

Аломатҳое, ки пурӯзвват ё камқувватии ҷарангосии оҳангро нишон медиҳад, **аломатҳои динамикий** номида мешавад.

ОХАНГИ ХОРАЗМ

Оханги халқы

Шұх

ЎЗБЕГИМДАН АЙЛАНАЙ

Шеъри Ҳ. Раҳмат

Оҳанги Н. Норхӯчаев

Бо суръати маршона

Ўз - бе- кис - тон о -на юрт, Дун - ё - да дур-

до - на юрт. Хал - қи тан -ти, меҳ - нат - каш,

Хал - қи тан -ти, меҳ - нат - каш,

Дўст-лик-да я - го - на юрт.

Ҳам -ма -ни тенг сий -лай -ди, Тинч -лик, о - мад ти - лай -ди.

Ҳам-ма- ни тенг сий-лай-ди, Тинч -лик, о - мад ти - лай -ди,

Ўй- ла - га -ни ях - ши -лик, Кун-дан- кун -га гул - лай-

1. Ўзбекистон она юрт,
Дунёда дурдона юрт.
Халқи танти, мәхнаткаш,
Дўстликда ягона юрт.
Ҳаммани тенг сийлайди,
Тинчлик, омад тилайди.
Ўйлагани яхшилик,
Кундан-кунга гуллайди.

2. Қалбидек пок осмони,
Бутдир иймон, виждони.
Феъли кенгдир, шу сабаб,
Тўкиндин дастурхони.
Ўзбегимдан айланай,
Ўзбегимдан ўргилай.
Мен ҳам шу юрт фарзанди,
Хизматига шайланай.

АЛОМАТҲОИ ДИНАМИКИИ МУСИҚӢ

Оҳангсозон ҳангоми ҷараёни навиштани ягон асари мусиқӣ қисми муайяни онро ба мақсади пурӯзввату суст ичро намудан, бо аломатҳои маҳсус нишон медиҳанд. Аломатҳои мазкур барои хушоянду ҷилодор шунидани асар кӯмак мерасонад.

Дар мусиқӣ аломатҳои мазкур «аломатҳои динамикӣ» номида мешавад.

Дар поён аломатҳои динамикии асосӣ нишон дода шудаанд, ки онро дониста гиред:

f – (форте) – пурӯзвват

p – (пиано) – бекӯзвват

Акнун бо аломатҳои оҳиста-оҳиста пурӯзвват ва сусткунандай овозҳо шинос мешаваем:

— Ин аломати оҳиста-оҳиста баланд кунандай овоз буда, «крещендо» гуфта хонда мешавад.

— Ин аломати оҳиста-оҳиста паст кунандай овоз буда, «диминуэндо» номида мешавад.

Ба аломатҳои динамикӣ риоя карда, машқи зеринро ичро мекунем:

— Ин аломати оҳиста-оҳиста баланд кунандай овоз буда, «крещендо» гуфта хонда мешавад.

— Ин аломати оҳиста-оҳиста паст кунандай овоз буда, «диминуэндо» номида мешавад.

ТОҚЙ ДҮХТАМ (ДҮППИ ТИҚДИМ)

Шеъри Т. Тұла

Оҳанги М. Левиев

Саросема нашуда

АЛОМАТҲОИ АЛТЕРАТСИЯ

Нотаҳои ҳафтзинадори асосӣ, ки дар садопардаҳо ҷойгир шудаанд, дар вақтҳои зарурӣ бо нимпарда баланд ё ки бо нимпарда паст шуда-нашон мумкин аст. Дар ин маврид аз аломатҳои маҳсус истифода бурда мешавад. Ва ин аломатро, «аломатҳои алтератсия» меноманд.

Аломатҳои алтератсия \sharp «диез», \flat «бемол», \natural «бекар» номида мешаванд. Ин аломатҳо дар навишти нота ба аввали нота гузашта, баъди номи нотаҳо гуфта мешаванд. Дар асарҳои мусиқӣ аломатҳои диез ва bemolро баъди калида сол менависанд.

ЛОЛАЧА

Оҳанги халқӣ

Шӯхтар

The musical score for 'Лолача' is presented in four staves, each starting with a treble clef and a key signature of two sharps (G major). The time signature is 6/8. The first staff begins with a forte dynamic (f) followed by a piano dynamic (p). The second staff begins with a trill dynamic (tr) followed by a piano dynamic (p). The third staff begins with a piano dynamic (p). The fourth staff begins with a forte dynamic (f) followed by a piano dynamic (p).

ДИЕЗ

Диез # аломати нотаест, ки ним парда, яъне ним зина баланд шудани овозро мефаҳмонад. Дар роҳи нота он чунин навишта мешавад:

до-диез

сол-диез

фа-диез

Суруди зериро якчоя месароем ва дар нотаҳои он аломатҳои зарурии ба «диез» тааллук доштаро муайян мекунем.

ГУЛ ТЕРДИ ГУЛЛАР

Шеъри П. Мӯъмин

Оҳанги Н. Норхӯчаев

Шодон

Musical notation for the first line of the song. It consists of a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a 2/4 time signature. The melody starts with eighth-note pairs followed by quarter notes and sixteenth-note patterns.

1. Ў- ғил- бо-ла, қиз - бо - ла

Қир-дан тер-ди

Musical notation for the second line of the song. It continues the melodic line from the first measure, maintaining the same key and time signature.

гул - ло - ла

Қа-ра, сан гиз у- лар -

 -га,
 У-лар ўх-шар гул лар -га.
 Гул тер-ди, гул тер - ди, Гул тер-ди гул- лар.
 Эх, қа - ранг, ранг-ба-ранг, гул тер-ди құл-лар. Гул тер-ди,
 гул тер - ди, Гул тер-ди гул-лар, Эх, қа - ранг
 ранг-ба-ранг гул тер-ди құл - лар.

2. Гуллар териб озмунча,
 Ұйнадилар түйгүнча.
 Ҳар томонга чопдилар,
 Яңгиларин топдилар.

Нақарот.

3. Қуёшда товландилар,
 Чаманда товландилар.
 Дұстларига атайлаб
 Гул тердилар авайлаб.

Нақарот.

БЕМОЛ

Бемол \flat – алмати нотаест, ки ним парда пасттар кардани овозро нишон медиҳад. Дар роҳи нота он дар шакли зерин навишта мешавад:

ми-бемол

си-бемол

Бемол ҳамчун алмати диез дар аввали нота навишта шуда, баъди нота хонда мешавад.

Бисёр вақт барои бо пардаҳои минор офаридани асар, алмати bemol истифода мешавад:

ре-минор

Акнун оқанги зеринро шунавед ва дар он бағайр аз bemоли «Си» боз дар кадом нота алмати bemол гузошта шударо ёбед:

ОРУХОН

Оқанги халқии қароқалпок

Тези миёна

The musical score is composed of four staves of music. The first staff begins with a quarter note followed by eighth-note pairs. The second staff starts with a half note. The third staff begins with a quarter note followed by eighth-note pairs. The fourth staff begins with a half note. All staves end with a double bar line.

ПУДИНАИ БОҒӢ

Шеъри А. Воситзода

Оҳанги З. Шаҳидӣ

шӯҳ

ПОРЛАР КАМАЛАК

Шеъри Ч. Ҷабборов
Тез

Оҳанги Н. Норхӯчаев

Пор- лар ка- ма- лак, пор - лар.

Ўй - нар ка - па - лак, ўй - нар

Қай- нар су- ма - лак,

Қай - нар су - ма - лак, Нав - рӯ -

зи о - лам.

Уч - гил вар - ра - гим, Зар -рин пар - ра - гим,

Нур жа - ма - ла - гим Нав - рӯ

A musical score for a vocal piece. The music is in common time, key signature of one sharp (F#), and consists of five staves of music. The lyrics are written below each staff in Russian. The first staff includes a measure with a fermata over the first note and a dynamic instruction '8'. The second staff has a measure with a fermata over the first note. The third staff includes a measure with a fermata over the first note. The fourth staff includes a measure with a fermata over the first note. The fifth staff includes a measure with a fermata over the first note. The lyrics are: зи о - лам., Ос - мон бе -лан -чак, Ой - дир ке- лин - чак, Фар -занд ке - ла - жак, Нав - рү - зи о - лам., Нав - рү - зи о - лам., Нав - рү - зи о - лам., Нав - рү - зи о - лам. The word 'CODA' is written above the fourth staff.

БЕКАР

Агар ба аввали ягон овози маълум, аломатҳои диез ё худ бемол гузаштаро бекор карда, зарурати ба ҳоли аслиаш овардани овоз пайдо шавад, аломати «бекар» \natural – (аломати нотаи мусиқӣ, ки таъсири диез ва бемоли оҳанги пештараро рафъ мекунад) истифода мегардад. Аломати мазкур дар шакли зерин навишта мешавад:

фа-диез фа-бекар

си-бемол си-бекар

Дар асари мазкур бо қўмаки аломати бекар овозҳои фа-диез ва до-диез бекор карда, дар асл ба ҳолати «фа» ва «до» оварда шудааст.

Нотаро бодиққат мушоҳида кунед ва ҳолатҳои бекарро худатон ёбед.

РАҚС

Оҳанги ҳалқии ӯзбек

Сабук

ЧАРОФАКИ РАҲНАМО (СВЕТОФОР)

Шеъри А. Бобоҷон
Мӯътадил

Оҳанги Ш. Шарифов

Mo se ба - ro - da-ro - nem, Ша-фи қу- мек - ru-bo - nem

Bo чаш-ми сур - ху, сабз-зард, Шо,му, са- ҳар то- бо - nem

1. Ҳам-чи ҳа-тем, до-им мо, Чор -ра - ҳа ин
чо-йи мо. Бар мо -ши - ну, бар-o - дам, Роҳ ба - ла -дем

до -и-мо.

Сурх-дар-ги-рад

1. Мо се бородаронем,
Шафиқу меҳрубонем.
Бо чашми сурху сабз-зард,
Шому саҳар тобонем.
2. Ҳамчиҳатем доимо,
Чорраҳа ин чойи мо.
Бар мосину бар одам,
Роҳбаладем доимо.
3. Ранги сабзи чароғак
Мекушояд ба мо роҳ.
То нашавад фурӯзон
Нагузар аз гузароҳ!
4. Шаҳри мо – шаҳри калон
Мошинҳояш бешумор.
Вақти гузаштан аз роҳ
Қоидаро нигоҳ дор!

Худатон ёбед

Кадом аломатҳо «Аломатҳои алтератсия»
номида мешаванд?

 – Номи ин аломат чист?
Вазифааш чӣ?

 – Кадом овоз баландтар аст?

 – Кадом овоз пасттар аст?
а) б)

Дар овозпарда байни кадом нотаҳо нимпарда
аст?

Дар чандум мисол се овози минор дода шу-
дааст?

Барои сохтани се овози маҷор кадом овоз на-
мерасад?

САВОЛҲО ОИД БА ҶАМЪБАСТИ ЧОРЯК

1. Ба воситаҳои ифодаи мусиқӣ чиҳо дохил мешавад?
2. Дар мусиқӣ аломатҳои алтератсия барои чӣ лозиманд? Барои ба ҳоли худ овадани овозҳое, ки бо диез баланду ё ки бо бемол паст карда мешаванд, қадом аломат истифода мегардад?
3. Қадом суруд ва мусиқии оҳангсоз Надим Норхӯчаев дар хотиратон мондааст?
4. Дар мусиқӣ аломатҳои динамикӣ қадом вазифаро ичро мекунад? Барои пурқувват кардани овозе, ки бо аломати пиано оҳиста ичро мегардад, қадом аломат гузашта мешавад?
5. f – ин чӣ гуна аломат аст ?
 – ин чӣ?
6. p – ин чӣ гуна аломат аст?
 – ин чӣ?
7. Дар ин чоряк ба шумо қадом оҳангҳо ва сурудҳо писанд омад?

ЧОРЯКИ ЧОРУМ

БАНД ВА НАҚАРОТ

Ба Шумо маълум аст, ки оҳангҳо ҳам, суруд (тарона)-ҳо ҳам бо ҳачм ва мураккабии тарзи ичро гуногун мешаванд. Сурудҳои аз ҳама оддӣ банд ва нақаротдор мебошанд. Ин қабил сурудҳои шаклан оддири шумоён бисёр ичро кардаед. Онҳо одатан аз чанд банд ва баъди ҳар як банд аз нақарот иборатанд, ки як хел суханони такроршаванда доранд. Дар суруд аввал банд, сипас нақарот ичро мегардад.

«Гимни давлатии Республикаи Ӯзбекистон», ки дар чоряки якум шумоён шунавидед, суруди «Муаллим», ки дар чоряки дуюм ва суруди «Сумалак энг керак»-ро дар чоряки сеюм ичро кардед, аз банду нақаротҳо иборатанд ва боз бисёр дигар суурудҳо аз ҳамин қабил сурудҳои шаклан оддӣ ба ҳисоб мераванд. Дар чоряки чорум ҳам якчандтои онҳоро ичро мекунед.

Номҳои дигар сурудҳои шаклан оддиеро, ки худатон медонед, гӯед.

ВАЛСИ БАХОР

Оҳанги М. Мирзоев

Тези миёна

НАВРЎЗ

Шеъри Н. Чўрахонзода
Оҳанги Ҷ. Обидпур

Шодон

Нав- рў - зи ди- ёр о - мад, (ла - ла - ла - ла
ла - ла- ла - ла - ла) Пай - fo - ми ба - хор
о - мад, (Ла - ла- ла - ла - ла - ла - ла) Дар
мав - си - ми кор о - мад. Нав - рўз му - бо -
рак бод! Дар рак бод! Нав - рўз, Нав-
рўз, Нав - рўз му - бо - рак бод! Нав-
рўз, Нав - рўз Нав - рўз Нав - рўз му - бо
рак бод! Нав - рўз му - бо рак бод!

1. 2.

БО НОТА САРОЕД

The musical score consists of two staves of music. The top staff is in 2/4 time with a treble clef. It features a repeating pattern of eighth notes: a pair of eighth notes followed by a short vertical line (a fermata), then another pair of eighth notes followed by a short vertical line, and so on. The bottom staff is also in 2/4 time with a treble clef. It features a similar pattern of eighth notes, but the fermatas are positioned differently: after the first pair of eighth notes, there is no fermata; after the second pair, there is a short vertical line; and after the third pair, there is a fermata. Both staves end with a single note.

Ҳабибулло Раҳимов

(соли 1946 таваллуд ёфтааст)

Ҳабибулло Раҳимов, ки дар самтҳои муҳталифи санъати мусиқӣ пурсамар эҷод меқунад, барои инкишоғу ғанӣ соҳтани таронасароии бачагон ҳиссаи худро мегузорад. Бисёр асарҳои калони ў натанҳо дар Ўзбекистон, балки дар кишварҳои хориҷ ҳам шӯҳрати беандоза пайдо намудаанд. Як қатор сурӯдҳои вай, ки барои донишомӯзони ҷавон навишта шудаанд, аз қабили «Дӯмбоқчалар қӯшиғи», «Боғча опам», «Ой боламиз-той боламиз», «Мен ғунчаман», «Она юрт» дар озмунҳои республикаӣ соҳиби мукофотҳо гардидаанд. Оҳангоз дар самти мусиқии мумтози ҷаҳон ҳам пурсамар эҷод менамояд. Опера, драма ва мазҳакаи мусиқӣ, ҳамчунин як қатор асарҳое, ки барои оркестрҳои гуногун аз тарафи ў навишта шудаанд, аз эҷодкори серқирра будани Ҳабибулло Раҳимов гувоҳӣ медиҳад.

ТОМ БОШИДА ҚИЗҒАЛДОҚ

Тез

Оҳанги Ҳ. Раҳимов

The musical score consists of seven staves of music for a single instrument. The first staff begins with a dotted half note followed by eighth-note pairs. The second staff starts with a quarter note followed by eighth-note pairs. The third staff features eighth-note pairs and quarter notes. The fourth staff includes eighth-note pairs and quarter notes, with some notes connected by horizontal lines. The fifth staff shows eighth-note pairs and quarter notes. The sixth staff features eighth-note pairs and quarter notes. The seventh staff concludes with eighth-note pairs and quarter notes.

МАН ФУНЧА ҲАСТАМ (МЕН ФУНЧАМАН)

Шеъри Н. Нарзуллоев

Оҳанги Ҳ. Раҳимов

♩ Оҳангнок

Мен ғун- ча- ман, ба-ҳор бўл -гим ке- ла- ди,

Мен шаб-нам- ман, на-ҳор бўл-гим ке- ла- ди.

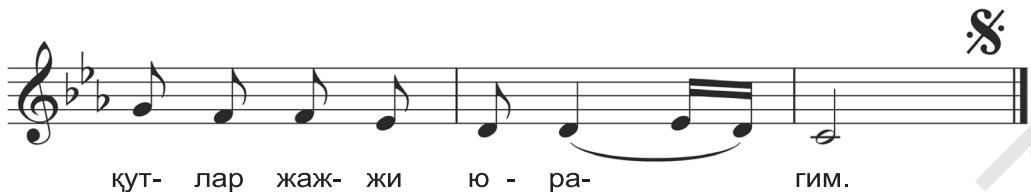
Мен зар- ра- ман, О- лам бўл- гим ке - ла - ди,

Мен бо- ла- ман, О- дам бўл-гим ке- ла- ди,

Юрт-лар кўп-дир бир-би-ри-дан зи-ё- да, Ўз-бе-кис-тон

гў- зал ди - ёр дун - ё - да, Ҳур ўл - кам -да

бахт -ли я- шаш - ти - ла- гим, Ис-тиқ - лол - ни

- Мен – ғунчаман, баҳор бўлгим келади,
Мен – шабнамман наҳор бўлгим келади.
Мен – зарраман олам бўлгим келади,
Мен – боламан одам бўлгим келади.

Нақарот:

Юртлар кўпдир бир-биридан зиёда,
Ўзбекистон гўзал диёр дунёда.
Ҳур ўлкамда баҳтли яшаш – тилагим,
Истиқполни қутлар жажжи юрагим.

- Мен жилғаман, уммон бўлгим келади,
Мен – ёғдуман, чўлпон бўлгим келади.
Мен – учқунман, бўлгим келар аланга,
Фарзанд бўлиб ярай азиз Ватанга!

Нақарот

**Пётр Илич Чайковский
(1840–1893)**

Оҳангози бузурги рус П.И.Чайковский табиат ва бачагонро хеле дўст медошт. Ў барои бачагон бисёр оҳанг ва таронаҳоро дар мавзӯъҳои муҳталиф эҷод намудааст. Аз албоми бачагонаи ў, ки барои фортепиано таҳия намудааст, як қатор асарҳо, аз қабили «Марши сарбозчаҳои чӯбӣ», «Бозии асп», «Пиразани бадҳоҳ» ҷой гирифтанд. Асарҳои мазкурро донишомӯзони хурдсол бо шавқу завқи баланд мешунаванд.

МАРШИ САРБОЗЧАҲОИ ЧӃБӢ

Оҳанги П.И. Чайковский

Сабук, шодона

A musical score for piano, featuring two staves. The top staff is in G major (two sharps) and the bottom staff is in C major. The music consists of eighth-note patterns and rests, typical of a march style.

Sheet music for two staves in G major, 2/4 time.

The top staff consists of two measures. Measure 1 starts with a G major chord (B-D-G) followed by a D major chord (F#-A-D). Measure 2 starts with a G major chord (B-D-G) followed by a D major chord (F#-A-D).

The bottom staff consists of two measures. Measure 1 starts with a G major chord (B-D-G) followed by a D major chord (F#-A-D). Measure 2 starts with a G major chord (B-D-G) followed by a D major chord (F#-A-D).

A page of musical notation for two staves, treble and bass, in G major (two sharps). The music consists of five measures.

Measure 1: Treble staff has a dotted half note followed by an eighth note tied to a sixteenth note, then a quarter note with a fermata. Bass staff has a half note with a sharp, followed by a quarter note with a fermata.

Measure 2: Treble staff has a dotted half note followed by an eighth note tied to a sixteenth note, then a quarter note with a fermata. Bass staff has a half note with a sharp, followed by a quarter note with a fermata.

Measure 3: Treble staff has a dotted half note followed by an eighth note tied to a sixteenth note, then a quarter note with a fermata. Bass staff has a half note with a sharp, followed by a quarter note with a fermata.

Measure 4: Treble staff has a dotted half note followed by an eighth note tied to a sixteenth note, then a quarter note with a fermata. Bass staff has a half note with a sharp, followed by a quarter note with a fermata.

Measure 5: Treble staff has a dotted half note followed by an eighth note tied to a sixteenth note, then a quarter note with a fermata. Bass staff has a half note with a sharp, followed by a quarter note with a fermata.

ПУРСИШХО

Шеъри Ҙ. Ҳошимӣ

Оҳанги Ҙ. Обидпур

Хушхолона

3/4

Бод ча-ро кӯ - ба -кӯ, Ме - ва - за - ду
ме - вада - зад Об ча - ро кӯ - ба - чӯ
Ме - ха - за - ду, ме - ха - зад?
Об ча - ро каб - ка - буд?
Хок ча-ро сип - си - ёҳ?
Сур - ху са - фе - ду бу - нафш,

Бод чаро кӯбакӯ,
Мевазаду мевазад.
Об чаро ҷӯбачӯ,
Мехазаду мехазад?

Об чаро кабкабуд?
Хок чаро сипсиёҳ?
Сурху сафеду бунафш,
Рӯяд аз онҳо гиёҳ?

СУРУДИ БАЧАГИИ ХУШБАХТ (БАХТЛИ БОЛАЛИК ҚҰШИФИ)

Шеъри Ҳ. Мұхаммад

Оқанги Н. Норхұчаев

Шодон

Кел -дик биз- лар саф тор -тиб қа -
тор

Құ-ши-ғи-миз барапла қуй-лаб.

Бу-лоқ - лар-ни со - фин-

дик так -роп,

Дам о-ла-миз бағ-ринг-да үй-наб.

Салом,салом болалик ё-зи,

Салом гү-зал ла-гер қучо-

ғи.

Са-лом, күк - да қуш-лар пар-во -зи, Са-лом, тоғ-

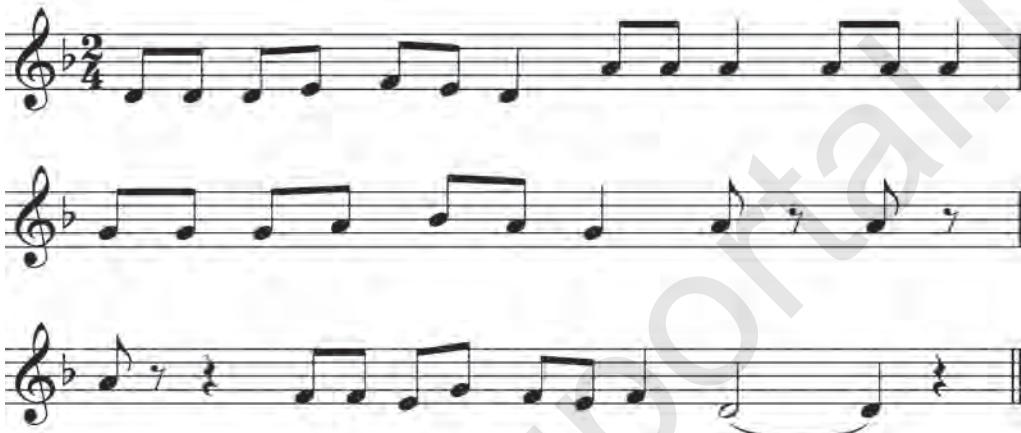
лар соғ-лик ү- чо - ғи, са - лом, күк - да қуш-лар пар-во-

зи Са -лом, тоғ - лар соғ-лик ү - чо - ғи.

**МУВОФИҚИ АНДОЗАХОИ ИН ПОРЧАХОИ
СУРУД ХАТҲОИ ЗАРБА (ТАКТ)-РО ГУЗОШТА
БАРОЕД**

КУЛЧА НОН

Лӯхтакам

АЪЛО МЕХОНЭМ

ВАЛСИ БАҲОР

СУРУДИ АРЧА

Такрор кунед

МАЧОР ВА МИНОР

Оҳанги соҳти маҷор шӯх ва ҷозибанок шунида мешавад.

Аз нотаи «До» овозпардаи маҷори зеринро бо қўмаки ишораи дирижёрии омӯзгоратон сароед.

Оҳанги соҳти минор ғамгин ва маъюс шунавида мешавад.

Овозпардаи «Ля минор»-ро бо қўмаки ишораи дирижёрии омӯзгоратон сароед.

Оҳангҳоеро, ки дар соҳти маҷор ва минор навишта шудаанд, пухта аз бар намоед ва аз ҳамдигар ба зудӣ фарқ кунондани онҳоро омӯзед.

Дар хотир доред

Дар хотиратон бошад, шумоён дар синфи 2-юм бо овозҳои соҳти маҷор ва минор шинос шуда будед. Алоқамандии байни овозҳоро соҳти овозҳо, ё ки бо забони мусиқӣ «Лад» (Парда) номида мешавад.

Оҳангозон ҳангоми эҷоди оҳанг ё суруд асосан аз пардаҳои маҷор ва минор истифода мебаранд.

Акнун аз сурудҳои зерин порчаҳо шунида, онҳо дар асоси кадом парда навишта шуданашонро ёбед.

САЛИМЧОН-НИМЧОН

Шеъри П. Мӯъмин

Оҳанги А. Муҳаммедов

Бо ҳаракат

Са- лим, Са-лим, Са-лим- жон. Бун-ча бўл-динг сен ним- жон.

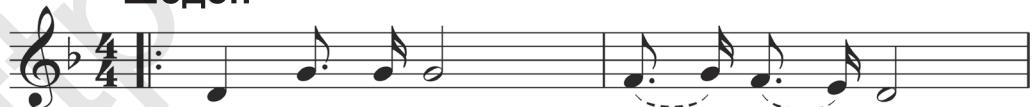
Коп - ток ми- сол се- мир - динг, гӯ- ё та- нинг ха- мир- жон.

БАЧАГОНИ БАХТИЁР

Шеъри М. Фарҳат

Оҳанги халқӣ

Шодон

1. Мо, ба- ча- го- ни ин ди- ёр,

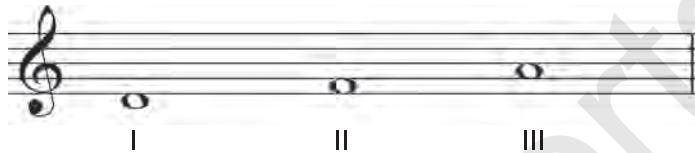

ҳас- тем шо- ду баҳ- ти- ёр.

Се овози пардаи минор чун се овози пардаи маҷор дар зинаҳои I, III, V овозҳо соҳта мешавад. Соҳти «Ре-минор»-ро якҷоя месароем:

Акнун овозҳои зинаи I, III, V -ро ёфта месароем:

Ин се овози «Ре-минор» номида мешавад.

Зинаи III-и се овози минор нисбати маҷор як қадар маъюс ва сабук сароида мешавад.

БИБИГУЛ

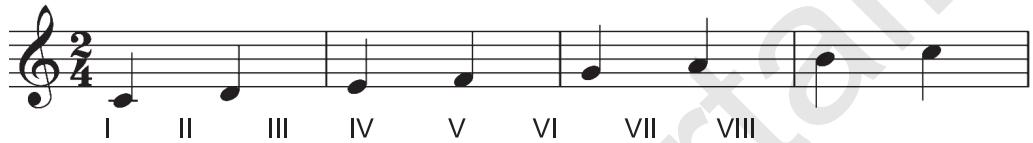
Оҳанги ҳалқии қароқалпоқ

Сабук

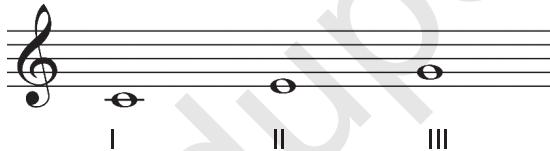
СЕОВОЗЙ

Овозпардаҳои дилхоҳи маҷор ва минор дорои се овози барқарор мешавад. Онҳо аз зинаҳои I, II ва V-и соҳти овозҳо ташкил меёбанд.

Се овози пардаи маҷорро меёбем. Барои ин аввал нотаҳои овозпардаро якҷоя месароем:

Акнун нотаҳои дар зинаҳои I, III, V ҷойгир бударо месароем:

Ана бо ҳамин овозҳо сеовозии «до маҷор» номида мешавад.

Акнун дар асоси сеовозӣ машқҳои сурудро месароем:

The image shows two lines of musical notation. The top line consists of six notes followed by a repeat sign. Below the notes are the lyrics: 'ма, ме, ми. ми, мо, му.' The bottom line also consists of six notes followed by a repeat sign. Below the notes are the lyrics: 'ду, ду, ду, ду, ду, ду.' The notes are represented by solid black dots on a staff with vertical stems.

ПАРДА ВА НИМПАРДА

Дар байни овозҳои мусиқӣ масофа мавҷуд аст. Ин масофа бо парда ва нимпарда чен карда мешавад. Парда ба ду нимпарда баробар аст. Ёки пардаи дунисфӣ як пардаро ташкил медиҳад.

Барои возех тасаввур кардани парда ва нимпарда ба тугмачаҳои (клавишҳои) пианино нигоҳ меқунем. Масофаи байни ду тугмачаи сафед, ки дар байнашон тугмачаи сиёҳ ҷойгир шудааст, **як парда** номида мешавад.

Баръакс, агар дар масофаи байни ду тугмачаи сафед сиёҳ набошад, **нимпарда** номида мешавад.

До, ре, ми, фа, сол, ля, си, до

1 парда 1 парда нимпарда 1 парда 1 парда 1 парда нимпарда

Акнун машқи суруди зеринро сароед:

Мо- ён су- руд сар- кар- дем.

САВОЛҲО ОИД БА ҶАМЪБАСТИ ЧОРЯК

1. Асбоби ғижжак бо кўмаки чӣ навохта мешавад?
Рубоб-чӣ? Чанг-чӣ?
2. Фарқи банд ва нақарот дар чист?
3. Мазмуни суруди «Наврӯз»-ро фаҳмонда дихед?
4. Бо мақсади ним парда паст кардани овоз қадом алломати алтератсия истифода мешавад? Барои баланд кардани овоз-чӣ?
5. Дар ин чоряк бо қадом оҳангсоз шинос шуда?
6. Қадом сурудҳои халқии тоҷик ва ўзбекро медонед?
7. Ба шумо бештар суруд хондан писанд аст ё мусиқӣ шунавидан?
8. Дар ин чоряк ба шумо қадом сурудҳоеро, ки аз бар кардед ва шунидед бештар маъқул шуд?

ЗАФАР

Оқанги халқы

Сабук

ЛАЙЛАК

Шеъри Уйғун

Оҳанги Ғафур Қодиров

Тези миёна

The musical score consists of three staves of music in 2/4 time. The top staff shows a treble clef and a bass clef, indicating two voices. The middle staff shows a treble clef, and the bottom staff shows a bass clef. The music features eighth-note patterns and rests.

ГАРДУНИ СЕГОХ

Аз мақоми «Сегох»

Саросема нашуда

The musical score is composed of five staves of music. The first staff begins with a treble clef, a '2' over a '4' indicating a 2/4 time signature, and a '333/444'拍子 (333/444 beats) above the staff. The subsequent staves use a standard treble clef and a '4/4' time signature. The music features various note heads, stems, and rests, with some notes having horizontal dashes or vertical stems. The score is divided into measures by vertical bar lines.

САМОИ ДУГОХ

Оҳанги халқӣ

Саросема нашуда

The musical score consists of four staves of music notation in 2/4 time, major key, with a treble clef. The first staff shows eighth-note patterns. The second staff shows sixteenth-note patterns. The third staff shows eighth-note patterns. The fourth staff shows sixteenth-note patterns.

ХОЙ, ЛОЛА

Оҳанги халқии ӯзбек
Эргаш Шукруллоев аз нав таҳия намудааст

Тези миёна

НАВРҮЗ ОМАД (НАВРҮЗ КЕЛДИ)

Шеъри Ё. Хұчаев

Оҳанги Л. Мұчдабоева

Шодон

Ep - ni қиз - ди - риб қу - ёш,
Боғ -лар -га кел - ди күк - лам. Ма -хал - ла оч -
ди чи - рой, Ат-рооф гү -зал, тур-фа ранг. Нав -
рүз кел -ди! Янг - пар кар- най, Бай - рам га тез
ке-линг - эй, Ё - зиб а - жиб дас - тур - хон, Ку -
тар бу - гун Ұз- бе -кис - тон. Ку -

1. Ерни қиздириб қүёш,
Боғларга келди кўклам.
Маҳалла очди чирой,
Атроф гўзал, турфа ранг.

Нақарот:

Наврӯз келди!
Янграп карнай,
Байрамга тез келинг-эй,
Ёзиб ажиб дастурхон,
Кутар бугун Ӯзбекистон.

2. Наҳордан куй-қўшиқ-ла
Совға-саломин созлар.
Йиғилинглар, болалар,
Кутар масҳарабозлар.

Нақарот

3. Оқсоқол мўйлов бураб,
Қаранг, шодон кулади:
– Хуш кўрдик, Наврӯзим,
Сен-ла шодлик келади.

Нақарот

КАБҮТАРИ МАН

Шеъри У. Раҷаб

Оҳанги Т. Сатторов

Хушҳолона

Бо- лу, па- рат - ку- шо би - ё, Ка - бў - та - ри
Ни- шин ба рӯ - ий бо-ми мо, Ка - бў - та - ри

1. ман. 2. ман

Би - ё, ки си - ла ме - ку - нам,

Бо -лу, па- рат - ро. Би - ё, би - ё, ки ме - ба-рам,

Ту -ро ба ҳар чо.

Болу парат күшо, биё,
Кабұтари ман.
Нишин ба рүйи боми мо,
Кабұтари ман.

Нақарот:

Биё, ки сила мекунам
Болу паратро.
Биё, биё, ки мебарам
Туро ба ҳар ҷо.

Биё, биё, ки мениҳам
Лона бароят.
Биё, биё, ки медиҳам
Дона бароят.

Нақарот:

Биё, ки сила мекунам
Болу паратро.
Биё, биё, ки мебарам
Туро ба ҳар ҷо.

БОЗГАШТИ САРБОЗ

Шеъри А. Қодирӣ
Хушҳолона

Оҳанги А. Солиев

1. Эй ма-хи эй ма-хи хуш-лаҳ-ча- и
ши-рин а- до Бо ка-мо- ли меҳр сӯ- ят
бин-га- рам.

Бо-ғи ҳус-нат ҳаст дар нашъ-у на- мо,
Нав -ба -ҳо - рон-

ро ша-бе- хи дил- ба- рам. Нав -ба- ҳо- рон-
ро ша-бе- хи дил- ба- рам.

БОБОМ УЛУФ ЁШИДА

Шеъри Э. Раҳимов
Хушҳолона

Оҳанги Ф. Қодиров

Bo-bom u - luф ё - ши - да (ё - ши - да), Кат-та иш- лар
бо - ши - да (бо-ши - да), Шо-гирд-ла-ри ба - ҳо - дир,
Тер-тӯ - ка - миз қо - ши- да. Тер-тӯ - ка - миз қо - ши- да.
Тер-тӯ - ка - миз қо - ши- да.

Бобом улув ёшида,
Катта ишлар бошида,
Шогирдлари баҳодир,
Тер тӯкамиз қошида.

Бобом асл паҳлавон,
Шердек ошар қир, довон.
Боғ яратар, гул тарап,
Омон бўлсингилар, омон.

Деган: «Касбинг улуғла,
Яхши ишни қутлуғла».
Силаб аста бошимиз,
Деган: «Бахтинг қўриқла».

ЎЗБЕКИСТОНАМ

Шеъри С. Кенча

Оҳанги А. Амонов

Миёна

1. Ман, ки фар-зан-ди Ўз- бе- кис - то- нам

Вай бу- вад чун мо- да- ри чо- нам

Ва- та- нам ҳа- ёт Ўз- бе- кис - то- нам

Ман ба вас- фаш 1. су - руд ме- хо-

нам шам-си то- бо- нам.

ФОХТАК (КУККУ)

Шеъри Тұлқин

Охиста

Ме - нинг се - вик - ли қу - шим, ту- та - ман каф-
ти - да сув. Сен га дир шүх кү - ши - фим,
Как-ку, как-ку как-ку-жон, как- ку! Сен-га-дир шүх
кү- ши - фим, как-ку как -ку как-ку-жон, как-ку

1. Менинг севикли қушим,
Тутаман кафтимда сув.
Сенгадир шүх қүшиғим,
Какку, каккужон, какку!

2. Елкамга қүн, майлига,
Күзларинг мунчоқ, күзгу.
Бошлар боғлар сайлига,
Какку, каккужон, какку!

3. Баланд, баланд учасан,
Жажжи қалбимга орзу.
Фазоларни қучасан,
Какку, каккужон, какку!

ҲАРФЕ, КИ МО МЕХОНЕМ

Шеъри Г.Келдӣ
Оҳанги Ҷ. Обидпур

1. Ҳарфе, ки мо мехонем,
Ҳарфе, ки мо медонем.
Ҳамеша орад ба ёд
Як нишоне аз ҳаёт.
2. Ҳарфи О мисли кулча,
Ҳарфи Б ранги дўлча,
Ҳарфи С чун дастона
Ҳарфи Ш мисли лола.
3. Ҳарфи В ранги айнак,
Ҳарфи Ж чун тортонак,
Агар ҳарфҳоро донем,
Ҳама дунёро донем.

МУНДАРИЧА

Муқаддима	4
-----------------	---

ЧОРЯКИ ЯКУМ

Қоидаҳои сурудхонӣ	5
Гимни давлатии Республикаи Ӯзбекистон. Шеъри А. Орипов.	
Оҳанги М. Бурҳонов	6
Тавакқуфҳо	9
Себҳои нақш. Шеъри Р. Толиб. Оҳанги Н. Норхӯчаев	10
Мактаби мо. Шеъри Н. Розик. Оҳанги А. Меликов	11
Ба хотир оваред	12
Тавакқуф (пауза)-и чоряк ва нимчоряк	13
Фирӯза. Оҳанги F. Рӯзибоев	14
Ватан. Шеъри Озармехр. Оҳанги Н. Норхӯчаев	15
Рустам Абдуллоев	17
Баррача. Шеъри Й. Сулаймон. Оҳанги Р. Абдуллоев	18
Ҳаракатҳои дирижёй	20
Куртаам. Шеъри П. Мӯъмин. Оҳанги Д. Зокиров	21
Боронак. Шеъри Ч. Ҳошимӣ. Оҳанги К. Яҳёев	22
Худатон ёбед	23
Чамолак аз гули лола. Шеъри К. Ота. Оҳанги Н. Норхӯчаев	23
Машқ месароем	25
Саволҳо оид ба ҷамъбасти чоряк	26

ЧОРЯКИ ДУЮМ

Даста (ансамбл)-и сарояндагон	27
Олтин пахтам - оппоғим. Шеъри П. Мӯъмин.	
Оҳанги Н. Норхӯчаев	28
Даста (ансамбл)-и навозандагон	29
Уфори 3 (рақси духтарон). Оҳанги ҳалқӣ	30
Иқболатро сароям, Ватан	31
Ӯзбекистон кемаси. Шеъри Ё. Мирзо. Оҳанги И. Ҳамроев	31

Муаллим. Шеъри М. Мирзоев. Оҳанги Н. Бобокалонова	33
Фарҳод Алимов	35
Қанди сафедам. Шеъри П. Мӯъмин. Оҳанги Ф. Алимов	36
Андозаи се чоряқӣ	37
Асбобҳои мусикии миллииамон	38
Ин асбобҳо чӣ тавр навохта мешаванд?.....	38
Орзуҳои Соли Нав. Шеъри П. Мӯъмин. Оҳанги Я. Шварс	39
Офтобаки зарринҷӯ. Шеъри Н. Розик. Оҳанги Ҷ. Рустамова	40
Барф. Шеъри Зулфия. Оҳанги Ш. Ёрматов	41
Саволҳо оид ба ҷамъбасти чоряқ	42

ЧОРЯКИ СЕЮМ

Муҳофизони ояндаи Ватан	43
Марш. Оҳанги Ҷ. Бизе	43
Суруди аскари ҷавон. Шеъри С. Барноев. Оҳанги С. Ҷалил	44
Шунавед ва ёбед	46
Воситаҳои ифодаи мусикиӣ	47
Оҳанги Хоразм. Оҳанги ҳалқӣ	48
Ўзбегимдан айланай. Шеъри Ҳ. Раҳмат. Оҳанги Н. Норхӯчаев	49
Аломатҳои динамикии мусикиӣ	51
Тоқӣ дӯҳтам. Шеъри Т. Тӯла. Оҳанги М. Левиев	52
Аломатҳои алтератсия	53
Диез	54
Гул терди гуллар. Шеъри П. Мӯъмин. Оҳанги Н. Норхӯчаев	54
Бемол	56
Оруҳон. Оҳанги ҳалқии қароқалпок	57
Пудинаи боғӣ. Шеъри А. Воситзода. Оҳанги З. Шаҳидӣ	58
Порлар камалак. Шеъри Ҷ. Ҷабборов. Оҳанги Н. Норхӯчаев	59
Бекар	61
Рақс. Оҳанги ҳалқии ўзбек	61
Чароғаки раҳнамо. Шеъри А. Бобоҷон. Оҳанги Ш. Шарифов	63
Худатон ёбед	65
Саволҳо оид ба ҷамъбасти чоряқ	66

ЧОРЯКИ ЧОРУМ

Банд ва нақарот	67
Валси баҳор. Оҳанги М. Мирзоев.....	68

Наврӯз. Шеъри Н. Ҷўрахонзода. Оҳанги Ҷ. Обидпур	69
Бо нота сароед	70
Ҳабибулло Раҳимов	71
Том бошида қизғалдоқ. Оҳанги Ҳ. Раҳимов	72
Ман ғунча ҳастам. Шеъри Н. Нарзуллоев. Оҳанги Ҳ. Раҳимов	73
Оҳангсози рус Пётр Илич Чайковский	75
Пурсишҳо. Шеъри Ҷ. Ҳошимӣ. Оҳанги Ҷ. Обидпур	78
Суруди бачагии хушбахт. Шеъри Ҳ. Муҳаммад. Оҳанги Н. Норхӯчаев. 80	
Мувофиқи андозаҳои ин порчаҳои суруд ҳатҳои зарба (такт)-ро гузашта бароед	81
Аъло меконем. Валси баҳор. Суруди арча	82
Мачор ва минор	83
Дар хотир доред	84
Салимчон-нимҷон. Шеъри П. Мӯъмин. Оҳанги А. Муҳаммедов	84
Бибигул. Оҳанги ҳалқии қароқалпоқ	85
Сеовозӣ	86
Парда ва нимпарда	87
Саволҳо оид ба ҷамъбости чоряқ	88
Зафар. Оҳанги ҳалқӣ	89
Лайлак. Шеъри Уйғун. Оҳанги Ғ. Қодиров	90
Гардуни сегоҳ. Аз мақоми «Сегоҳ»	91
Самои дугоҳ. Оҳанги ҳалқӣ	92
Ҳой лола. Оҳанги ҳалқии ўзбек	93
Наврӯз омад. Шеъри Ё. Ҳӯчаев. Оҳанги Л. Мұчдабоева	94
Кабӯтари ман. Шеъри У. Раҷаб. Оҳанги Т. Сатторов	96
Бозгашти сарбоз. Шеъри А. Қодирӣ. Оҳанги А. Солиев	98
Бобом улуг ёшида. Шеъри Э.Раҳимов, оҳанги Ғ.Қодиров	99
Ўзбекистонам. Шеъри С. Кенҷа. Оҳанги А. Амонов	101
Фоҳтак. Шеъри Тўлқин. Оҳанги И. Ҳамроев	102
Харфе, ки мо меконем. Шеъри Г. Келди. Оҳанги Ҷ. Обидпур	103

[HAMDULLA NURMATOV], NADIM NORXO'JAYEV

MUSIQA

3-sinf uchun darslik
(Tojik tilida)

Qayta ishlangan 6-nashri

Мутарчим Ч. Эшонқулов
Мұхаррір О.Камолов
Мұхарріри бадей Ш.Мирфаёзов
Мұхарріри техникى Х.Хасанова
Сахифабанди компьютерй Ҳ.Шарипова

Литсензияи нашриёт АI № 290. 04.11.2016.

Ба чопаш14-уми априли 2019 ичозат дода шуд. Андозаи 70x90^{1/16}.
Кегли 14. Гарнитураи Arial Tj. Бо усули оффсет. Қузъи шартни чопӣ 7,90.
Қузъи нашриву ҳисобӣ 9,0. Адади нашр 6851 нусха.
Супориши № 144.

Дар хонаи эҷодии табъу нашри «Ғ. Ғуломи»- и очонсии коммуникатсияҳои
оммавии иттилооти назди маъмурияти Президенти Республикаи Ӯзбекистон
100128., Тошканд, кӯчаи Лабзак, 86 чоп шудааст.

**Манзили мо дар интернет: www.gglit.uz
e-mail: info@gglit.uz**

**Чадвали нишондиҳандаи ҳолати китоби
ба ичора додашуда**

№	Ному насаби денишомӯз	Соли хониш	Ҳолати китоб ҳангоми гирифтан	Имзои раҳ- бари синф	Ҳолати китоб ҳангоми супоридан	Имзои раҳ- бари синф
1.						
2.						
3.						
4.						
5.						

**Чадвали нишондиҳандаи ҳолати китоби
ба ичора додашуда**

Нав	Ҳолати китоб ҳангоми бори аввал супоридан
Хуб	Муқовааш бутун, аз қисми асосии китоб ҷудо нашудааст. Ҳамаи варақҳояш ҳаст, надаридааст, ҷудо нашудааст, дар саҳифаҳо навишт ва хатҳо нест.
Қаноатбахш	Муқова қач шудааст, канорҳояш коҳида, якчанд хатҳо кашида шудаанд, ҳолати аз қисми асосӣ ҷудошавӣ дорад, аз тарафи истифодабаранда қаноатбахш таъмир шудааст. Варақҳои ҷудошудааш аз нав таъмир шудааст, дар баъзе саҳифаҳо хат кашида шудаанд.
Ғайри- қаноатбахш	Муқова хат кашида шудааст, даридааст, аз қисми асосӣ ҷудо шудааст ё ки умуман нест, ғайри-қаноатбахш таъмир шудааст. Саҳифаҳо дарида, варақҳо намерасанд, хат кашида, ранг карда партофта шудааст, китобро барқарор карда намешавад.